

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1667

Vragen van het lid **Wijen-Nass** (BBB) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Jongeren verlaten sociale advocatuur om vergoedingen»* (ingezonden 26 februari 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 18 maart 2025)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Jongeren verlaten sociale advocatuur om vergoedingen»?¹

Antwoord 1

Ja

Vraag 2

Deelt u de mening dat de vergrijzing binnen de sociale advocatuur en het afnemend aantal sociaal advocaten een gevaar zijn voor de rechtszekerheid in Nederland?

Antwoord 2

Toegang tot het recht is een fundament van onze democratische rechtsstaat. Sociaal advocaten zijn van wezenlijk belang voor deze toegang voor de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. Deze dalende trend is daarom zorgwekkend en het tij moet gekeerd worden. Iedereen in Nederland moet een passende en duurzame uitkomst kunnen vinden voor een (juridisch) probleem. Het recht op rechtsbijstand is in Nederland een grondrecht en is vastgelegd in artikel 18, tweede lid, van de Grondwet. Het is daarom ook van groot belang dat de toegang tot rechtsbijstand is gegarandeerd.

Vraag 3

Bent u bereid om maatregelen te nemen voor dit probleem? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke?

¹ Financieel Dagblad, 24 februari 2025, Advocatentekort door vergrijzing, jong talent kiest massaal voor Amsterdam (fd.nl/politiek/1546579/advocatentekort-door-vergrijzing-jong-talent-kiest-massaal-voor-amsterdam).

Antwoord 3

Ja. De afgelopen jaren zijn al verschillende maatregelen genomen om de sociale advocatuur te versterken.² Zo is met de invoering van scenario 1 van de Commissie-Van der Meer I per 1 januari 2022 structureel geïnvesteerd in de sociale advocatuur en in december 2023 is een eenmalige compensatie van in totaal 26 miljoen euro uitgekeerd. Verder worden sinds 2021 de kosten van de beroepsopleiding voor advocaat-stagiaires in de sociaal advocatuur vergoed. Daarnaast lopen er verschillende initiatieven om de aandacht voor de sociale advocatuur in het onderwijs te vergroten. Voortbordurend op de al in gang gezette maatregelen en initiatieven zie ik twee wegen waarlangs de versterking van de sociaal advocatuur verder kan worden bevorderd: een redelijke vergoeding en bestaanszekerheid. Dit doe ik in gezamenlijke verantwoordelijkheid met de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) en de Raad voor Rechtsbijstand (RvR). Ik zal uw Kamer hier nog voor het commissiedebat gesubsidieerde rechtsbijstand op 1 april a.s. nader over informeren.

Vraag 4

Op welke manieren kunt u het beroep van sociaal advocaat aantrekkelijker maken?

Antwoord 4

Zie het antwoord op vraag 3.

Vraag 5

Hoe kijkt u naar de afname van sociaal advocaten in de regio?

Antwoord 5

De sociale advocatuur staat onder druk. De berichtgeving hierover is zorgelijk, maar niet nieuw. Het is van belang de in- en uitstroom van sociaal advocaten te monitoren. De commissie-Van der Meer II beveelt dit ook aan in haar rapport.³ Het Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand houdt al gegevens bij over de ontwikkeling in het aantal sociaal advocaten in de afgelopen vijf jaar. Ik heb het Kenniscentrum gevraagd nader onderzoek te doen naar de ontwikkeling van het aanbod van sociaal advocaten en daarbij onder meer te differentiëren naar rechtsgebied en regio. Dit onderzoek zal op korte termijn van start gaan.

Vraag 6

Deelt u de zorgen dat vooral de regio onevenredig benadeeld wordt door deze problemen?

Antwoord 6

Ja. Ik ben bekend met de signalen dat het in sommige regio's en op specifieke rechtsgebieden knelt. Dus die zorgen deel ik.

Vraag 7

Bent u bereid om in de (plattelands)regio's extra maatregelen te nemen of daar extra te investeren? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier?

Antwoord 7

In algemene zin geldt dat er momenteel nog voldoende sociaal advocaten zijn om aan de vraag van rechtzoekenden te voldoen. Wel zijn er signalen dat het in sommige regio's en in specifieke rechtsgebieden knelt. Het plan van aanpak sociale advocatuur waarin een menukaart van oplossingsrichtingen in beeld is gebracht voor de aanwas van sociaal advocaten, is nog steeds van kracht.⁴ Ter uitvoering van dit plan zijn verschillende maatregelen en initiatieven gestart om het aanbod van sociaal advocaten te stimuleren, zoals de subsidieregeling beroepsopleiding sociaal advocaten en verschillende initiatieven in het rechtenonderwijs. Het Kenniscentrum houdt gegevens bij over de ontwikkeling in het aantal sociaal advocaten in de afgelopen vijf jaar. De gegevens over sociaal advocaten zijn uitgesplitst naar leeftijd, locatie en

² Brief van 20 april 2023, *Kamerstukken II, 2022–2023*, 31 753, nr. 269.

³ *Kamerstukken II 2024–2025*, 31 753, nr. 293.

⁴ *Kamerstukken II 2022–2023*, 31 753, nr. 269.

de verschillende rechtsgebieden. Verder heb ik zoals hiervoor aangegeven het Kenniscentrum gevraagd onderzoek te doen naar de ontwikkeling van het aanbod van sociaal advocaten met daarbij een onderscheid naar rechtsgebied en regio. Op basis van de bevindingen van dit onderzoek zal ik nader bekijken of en zo ja welke specifieke maatregelen vereist zijn.

Vraag 8

Bent u ook van mening dat het systeem van toevoegingen moet worden herzien?

Antwoord 8

Het probleem in het aanbod van sociaal advocaten wordt niet direct veroorzaakt door het toevoegingensysteem an sich. Uit onderzoek⁵ is wel gebleken dat de hoogte van de vergoedingen impact heeft op dit aanbod. Het momentum is nu om te kijken naar en te werken aan maatregelen en initiatieven die noodzakelijk zijn op de lange termijn. Waar willen we over 5–10 jaar staan met de sociale advocatuur? De dalende trend van het aanbod sociale advocatuur moet doorbroken worden. Daarom is het van belang om samen met onder meer de NOvA, de RvR en de Vereniging Sociale Advocatuur Nederland een vernieuwende, concrete en inspirerende visie vorm te geven. Daarbij zal nagedacht worden over fundamentele vraagstukken over hoe de sociale advocatuur er in de toekomst georganiseerd kan worden. Vanuit ieders gedeelde verantwoordelijkheid wil ik gericht doelen stellen en vervolgmaatregelen afspreken die bij dragen aan een volwaardig en toekomstgericht beroep van sociaal advocaat. Zodat daarmee de toegang tot het recht voor de rechtsbijstandsgerechtigde ook naar de toekomst toe geborgd blijft.

Vraag 9

Kunt u deze vragen beantwoorden voor het commissiedebat over gesubsidieerde rechtsbijstand op 13 maart 2025?

Antwoord 9

Ja. Het commissiedebat is inmiddels verplaatst naar 1 april a.s.

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/10/31/tk-bijlage-1-arbeidsmarktonderzoek-sociale-advocatuur-eindrapport-panteia>.